

LYSTI – luovaa toimintaa sosiaali- ja terveysalalle SUKUPOLVIEN VÄLINEN MUSIIKKITUOKIOTOIMINTA

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

*Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Leena Pantsu*

JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU

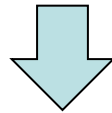
Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

VANHAINKOTIEN ja PÄIVÄKOTIEN YHTEISTYÖPROJEKTI

- **Toimintaidea:** *Musiikista yhteistä iloa tuottava voimavara laitoksissa oleville vanhuksille ja päiväkotilapsille – sukupolvien välisen sillan rakentaminen*
- yhteistyösopimus molemmilta tahoilta:
 - vanhainkodin ja päiväkodin henkilökunnasta 1 – 2 yhdyshenkilöä, jotka ottavat vastuun toiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta (LYSTI -hankkeen aikana myös yhdyshenkilö JAMKin musiikinkoulutusohjelmasta)
 - molemmilta tahoilta valitaan musiikkituokioryhmä, jonka osallistujat pysyvät mahdollisimman samana lukuvuoden ajan: päiväkodit 8 – 12 lasta; vanhainkodit 10 – 15 asukasta
 - oppivat tuntemaan toisensa (”omat mummot” / ”omat lapset”)
 - tuokiot toteutetaan vanhainkodin tiloissa n. 3 – 4:n viikon välein
 - tuokion kesto: n.45 min.

TOIMINNAN LÄHTÖKOHDAT

- *Lapsuudessa on merkillistä voimaa. Lapsuuden kokemukset ja varhaisvuosien vaikutteet kulkevat matkassamme läpi elämän vuosien, rikastuen matkan varrella mukaan tarttuneista havainnoista ja elämyksistä. (Kirsi Mäkinen 2006)*

Ikäihmisille iloa ja virkistystä lapsista: lasten luontainen eloisuus, energisyys ja iloisuus tuo hyvää mieltä, herättää muistoja omasta lapsuudesta, omista lapsista ja lapsenlapsista.

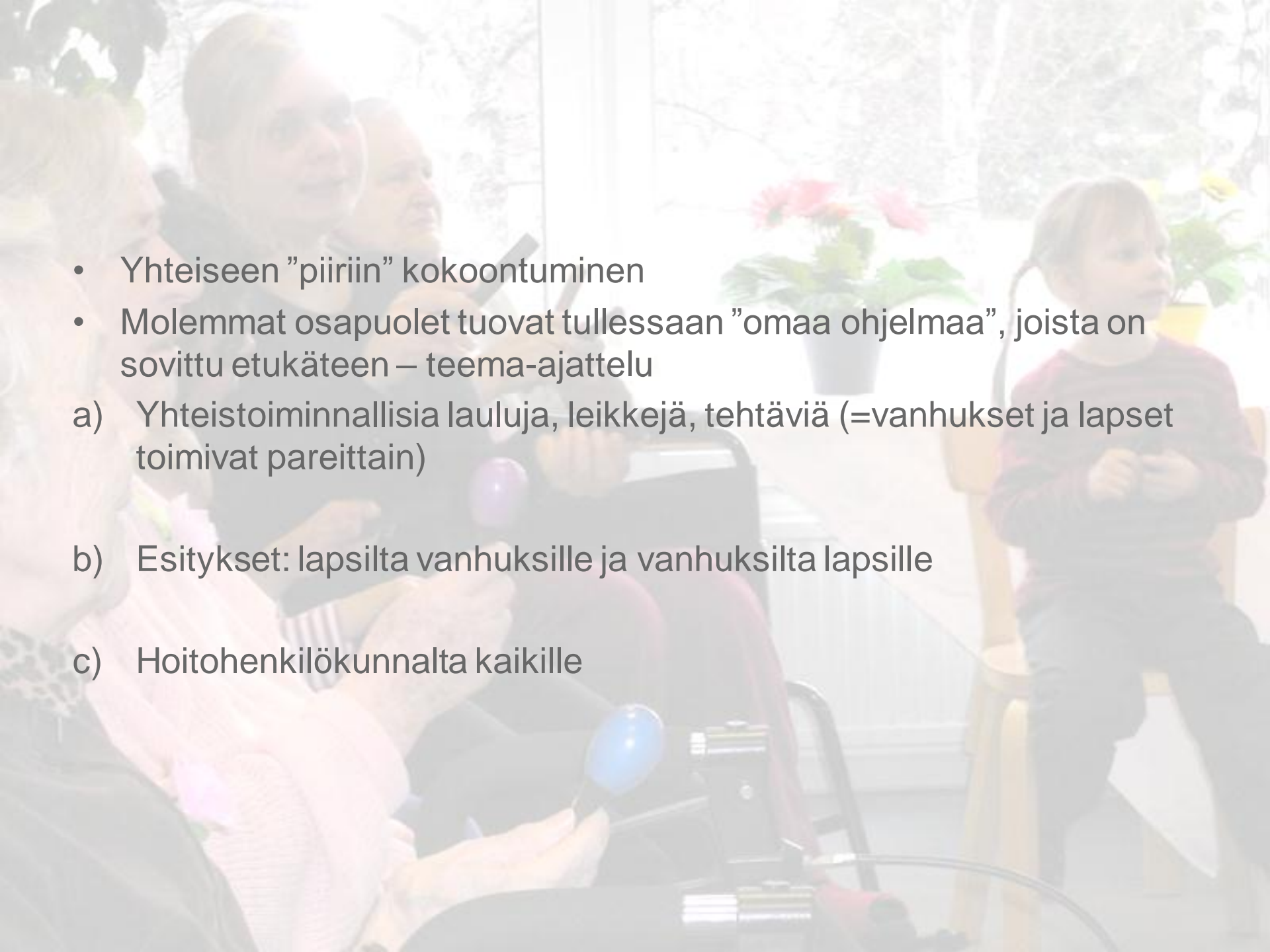
Lapsille uusia, positiivisia kokemuksia ikäihmisten kanssa toimimisesta. Laajentaa heidän suhtautumistaan eri-ikäisiin / erilaisiin ihmisiin ja avartaa heidän käsitystään elämäkulusta.

MIKSI MUSIIKKIA ?

- Musiikkiin liittyy luontevasti toiminnallisuus ja tekeminen, se voi toimia välineenä lasten aktivoimisessa (Woodward 2005) – toimii samoin myös ikäihmisten kanssa
- Musiikin kautta ihminen voi päästä helpommin kontaktiin toisten ihmisten kanssa
- Yhteiset musiikilliset kokemukset ja osallistuminen vahvistavat sukupolvien välistä vuorovaikutusta
- Musiikki herättää ajatuksia (muistoja)
- Musiikkiin liittyy luontevasti liike, joka vahvistaa musiikillista kokemusta (Bojner-Horwitz & Bojner 2007)
- Musiikin / laulun ja liikkeen yhdistäminen hyvä yhteinen toiminta-tapa lapsi-vanhus -pareilla

TAVOITTEITA

- Yhteistoiminnasta/ musisoinnista iloitseminen
- Sukupolvien välisen vuorovaikutuksen ja yhteistoiminnan vahvistaminen
- Ikäihmisten mielialan ja muistin virkistäminen
- Lasten rohkaiseminen yhteistoimintaan ikäihmisten kanssa
- Ikäihmisten rohkaiseminen uudenlaiseen ryhmätoimintaan
- Kulttuuriperinnön siirtäminen : ikäihmisiltä lapsille ja lapsilta ikäihmisille
- Ikäihmisten henkisen hyvinvoinnin parantaminen

-
- Yhteiseen ”piiriin” kokoontuminen
 - Molemmat osapuolet tuovat tullessaan ”omaa ohjelmaa”, joista on sovittu etukäteen – teema-ajattelu
 - a) Yhteistoiminnallisia lauluja, leikkejä, tehtäviä (=vanhukset ja lapset toimivat pareittain)
 - b) Esitykset: lapsilta vanhuksille ja vanhuksilta lapsille
 - c) Hoitohenkilökunnalta kaikille

LYSTI -tuokioiden sisällöt (2010 – 2011):

- Teemoja: Vuodenajat; Kansanperinne (Vanhat esineet); Runebergin päivä; Pääsiäinen; Äitienpäivä; Lelut ennen ja nyt; Jouluku
- Tuokion rakenne:
 - alkurituaalit – alkulaulu (Jos sull´lysti on) ja tervehdyskierros (lapset kättelevät jokaisen asukkaan), joka päättyy yhteiseen leikkiin (Lintu lensi oksalle / Piiri pieni pyörä)
 - toiminta : lauluja (kansanlauluja, lasten lauluja /uudet ja vanhat, iskelmiä jne.), liikettä/tanssia, soittoa (rytmisoittimet), runoja ja tarinoita (asukas / ohjaaja lukee, runoilee), kuvista keskustelu (kaikki yhdessä / asukas ja lapsi parina)
 - loppulaulu
 - pikainen yhteenvetopalaveri vastuuhenkilöiden kesken

Esimerkkituokio

Teema: KEVÄT 17.5.2011

- **Jos sull' lysti on-alkulaulu**
- **Piiri pieni pyörii** :tervehtiminen lapset -> asukkaat b) leikki pareittain
- **Linnun pesä** (Immi Hellen) –runo asukas lukee
- **Peipon pesä** - kaikki leikkivät: lapset ja asukkaat piirileikkinä - osa asukkaista paikoillaan
- **JUTTUHETKI**: Mitä kukkia on ulkona?
- **Voikukat** - asukkaat esittävät
- *Kevätaurinko on sulattanut myös järven jään.... OCEAN DRUM –kuunnellaan ääntä - katsotaan*
- **Veden pinnan alla** - lapset esittävät
- **Hurja hai!** - lapset ja asukkaat leikkivät pareittain
- **Onkimies –soittoleikki** -asukas – lapsi –pareilla joko 5-kielinen kantele tai sävellaatta
- *Mietitään yhdessä myös, että mitä kaloja saadaan...*
- **Tuuli hiljaa henkäilee** – kaikki laulavat
- **Keväiset metsät** - yhteislaulu ja –leikki pareittain
- **Hei vaan näkemiin!** -loppulaulu

Millaisia kokemuksia henkilökunnalta?

Vanhainkodin henkilökunta:

- asukkaat osallistuvat mielellään toimintaan
- levottomatkin asukkaat pysyvät hyvin paikoillaan tuokioilla
- toiminta tuo mukavaa vaihtelua arkeen
- suuri merkitys asukkaiden ja lasten yhteistoiminnallisuudella (ohjelmistossa asukkaille tuttuja, rakkaita lauluja)
- tuokiot selvästi virkistävät asukkaita

Päiväkodin yhdyshenkilöt:

- toiminta myös lapsille mieluisaa
- sukupolvien välinen yhteistoiminta merkittävää (esim.osa lapsista löytänyt ”oman mummonsa” – ”vanhainkotikammo” katosi – lapset istuvat mielellään sylissä)
- rohkaisee lapsia

Ongelmia, kysymyksiä, kehitettävää...

- Hoitohenkilökunnan osallistuminen aktiivisesti tuokioille
-toiminta jäänyt yhdyshenkilöiden vastuulle täysin
- Tuokioiden suunnitteluun on joutunut käyttämään omaa vapaa-aikaa työkiireiden vuoksi
- Kuka on ”juontajana” tuokioilla? Esiintymisrohkeutta tarvitaan enemmän (päiväkotien henkilökunnalla enemmän kokemusta tuokioiden ohjaamisesta)
- Asukkaiden omia muistoja voisi houkutella vielä enemmän esille
- Onko aikaa valmistautua tuokioihin yhdessä asukkaiden kanssa (dementikko-ongelma); askartelut teemaan liittyen
- Asukkaiden toimintakyky / vireystila selviää vasta samana päivänä

Ideoita tulevaisuuteen...

- Musiikkiin voisi integroida myös muita taiteita esim. kuvallinen ilmaisu (yhteiset työt lasten kanssa), ”Maailman ihanin mummo”-valokuvanäyttely , kiertävä taidenäyttely
- Leipomistuokio + mummojen essunäyttely
- Lettukestit ulkona vanhainkodin pihalla
- Käsien tanssi (Teija Häyrysen malli) yhdessä lapsi –vanhus –pareina
- yhteiset liikuntahetket fysioterapeutin kanssa

”Toimintaa kannattaa jatkaa, se antaa paljon sekä vanhuksille että lapsille!!!” (Tuokioiden yhteenvetopalaveri Viitakodilla 1.6.2010)

”Olipa aivan ihanaa!” (Hymysuinen asukas tuokiolta poistuessaan 17.5.11)

Lähteet:

- Bojner-Horwitz, E. & Bojner, G. 2007. *Mielihyvää musiikista*. WSOY. Vantaa.
- Mäkinen, K. 2006. Lapsuuden taidekokemukset voimavarana. Teoksessa: Sassi, P. & Tarkkonen, T. (toim.) *Lapsi ja taide. Puheenvuoroja taidekasvatuksesta*. Helsinki: Cultura Oy. Cosmoprint 2005/2006.
- Woodward, S.C. 2005. Critical Matters in Early Childhood Music Education. Teoksessa: Elliot, D.J.(edit.) *Praxial Music education. Reflections and dialogues*. Oxford University Press, Inc.